

ΤΥΠ

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ

ΤΗΣ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ.

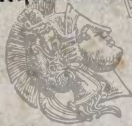
Συνοπτικῶς Εκτεθεισα

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Κ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ,

Και εκδοθεισα δαπάνη τῆς Κυβερνήσεως
πρὸς χρῆσιν τῶν εἰς τὸ Ἰόνιον Κράτος
Αλληλοδιδασκτικῶν Σχολείων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Κ Ε Ρ Κ Υ Ρ Α Ι,

ΕΝ ΤΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ.

2727

1829.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν.

Ερ. **Τ**ὶ διδάσκει ἡ Κατήχησης;
 Απ. Ἡ Κατήχησης τῆς Ορθοδόξου Χριστιανικῆς Πίσεως μᾶς διδάσκει τὴν Εὐαγγελικὴν Πίσιν, τὸν Θεῖον Νόμον, καὶ τὴν Κυριακὴν Προσευχὴν· τουτέστι τί πρέπει νὰ πισεύωμεν, τί νὰ κάμνωμεν, καὶ τί νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν κατὰ τὴν Πίσιν καὶ κατὰ τὰ ἔργα μας.

Κ Ε Φ. Α'.

Περὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Πίσεως.

Ερ. Τί εἶναι ἡ Πίσις; καὶ ποῦ περιέχεται;
 Απ. Πίσις εἶναι ἐγκάρδιος ἀποδοχὴ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ περὶ τῆς Πίσεως διδασκαλία περιέχεται καὶ ἐπισηρίζεται εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἡ ὁποία εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ φανερωμένος εἰς ἡμᾶς.

Ερ. Πῶς διαιρεῖται ἡ Ἁγία Γραφή;
 Απ. Ἡ Ἁγία Γραφή διαιρεῖται εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν Διαθήκην. Καὶ τὴν μὲν

Παλαιάν ἐσύγγραφον οἱ Προφῆται· τὴν δὲ Νέαν οἱ Απόστολοι, ἐμπνευσθέντες καὶ ἐκεῖνοι, καὶ οὗτοι, ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου.

Ερ. Ποῦ περιέχεται μὲ συντομίαν ἡ διδασκαλία τῆς Πίσεως;

Απ. Ἡ διδασκαλία τῆς Πίσεως περιέχεται μὲ συντομίαν εἰς τὸ Ἅγιον Σύμβολον, διαιρούμενον εἰς δώδεκα ἄρθρα, καὶ τὸ ὁποῖον συνετέθη, ἀπὸ μὲν τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ὀγδόου ἄρθρου ὑπὸ τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων Πατέρων εἰς τὴν πρώτην οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Ἀπὸ δὲ τοῦ ὀγδόου ἕως τοῦ δωδεκάτου, ὑπὸ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς δευτέρας οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία ἐσυγκροτήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· συνετέθη δὲ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Α'. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα Παντοκράτορα, Ποιητὴν Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

Β'. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

Γ'. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ

τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Αγίου, καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

Δ'. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

Ε'. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς Γραφάς.

ΣΤ'. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

Ζ'. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς Βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

Η'. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

Θ'. Εἰς μίαν, Ἀγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ι'. Ομολογῶ ἓν Βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

ΙΑ'. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

ΙΒ'. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει τὸ πρῶτον Ἀρθρον.

Απ. Ι. Τὸ πρῶτον Ἀρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς

Πίσεως, μᾶς διδάσκει. ἅ. Ὅτι εἷς εἶναι ὁ

Θεὸς κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλ' εἰς τρία πρόσωπα· τουτέστι, Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· δὲν εἶναι ὁμῶς τρεῖς Θεοί, ἀλλὰ εἰς Θεὸς, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται Ἁγία Τριάς.

Ερ. Τί ἄλλο ἀκέρη μᾶς διδάσκει;

Απ. β'. Οτι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ὄν τὸ παντέλειον, καὶ ὅτι εἰς ἕξ ἡμέρας ἔπλασεν ὅλα τὰ βλεπόμενα καὶ τὰ μὴ βλεπόμενα καὶ τέλος πάντων, καὶ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ὀνομασθέντα Ἀδὰμ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐχάρισεν ἀθάνατον ψυχὴν· ἐπλάσε δὲ καὶ βοηθὸν εἰς αὐτὸν τὴν γυναῖκα ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ τοῦ Ἀδὰμ, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ κοινὸς οὗτος προπάτωρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὠνόμασεν Εὐάν. Επλάσθησαν δὲ καὶ οἱ δύο κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ἡ ψυχῆτων ἦτον Ἁγία καὶ ἀναμάρτητος· ἀλλὰ φαγόντες ἀπὸ τὸ ἐμποδισμένον δένδρον, παρέβησαν τὴν Θεῖαν ἐντολήν, καὶ οὕτως ὑποβάλλθησαν καὶ αὐτοί, καὶ δι' αὐτῶν ὅλοιτων οἱ ἀπόγονοι εἰς τὸν πρόσκαιρον καὶ αἰώνιον θάνατον· καὶ εἰς διαφόρους ψυχικὰς καὶ σωματικὰς ἀβρῶσις. Ὁ Θεὸς ὁμῶς κινούμενος ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, δὲν ἠθέ-

λησε νὰ καταδικάσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον, ἀλλὰ τὸν ὑπεσχέθη εὐθύς ὕψερρον ἀπὸ τὸ πέσιμόν του νὰ ἐξαποσεύλῃ τὸν ἐλευθερωτὴν, καὶ τοιουποτρόπως οἱ ἄνθρωποι πιστεύοντες εἰς αὐτὸν νὰ ἔχουν ζωὴν αἰώνιον.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει τὸ δεύτερον Ἄρθρον;

Απ. 2. Τὸ δεύτερον Ἄρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίσεως μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἀγίας Τριάδος Θεὸς ὁ υἱὸς δὲν εἶναι κτιστὸς, ἀλλὰ πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννητὸς, ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ ἔγιναν τὰ πάντα.

Ερ. Τί μανθάνομεν ἀπὸ τὸ τρίτον Ἄρθρον;

Απ. 3. Ἀπὸ τὸ τρίτον ἄρθρον πληροφοροῦμεθα, ὅτι αὐτὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν μας ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἐκ τῆς Αειπαρθένου Μαρίας· καὶ τέλειος Θεὸς ὢν, ἔγινε καὶ τέλειος ἄνθρωπος, πλὴν τῆς ἁμαρτίας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς.

Ερ. Τί μανθάνομεν εἰς τὸ τέταρτον Ἄρθρον;

Απ. 4. Εἰς τὸ τέταρτον ἄρθρον μανθάνομεν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἀναμάρτητος Σωτὴρ μας, ἐσαυρώθη κατὰ σάρκα ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἔπαθεν, ἀπέθανε καὶ ἐτάφη.

Ερ. Τί μᾶς δεικνύει τὸ πέμπτον Ἀρθρον,
 Απ. 5. Τὸ πέμπτον Ἀρθρον μᾶς δεικνύει,
 ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀ-
 νέστη τὴν τρίτην ἡμέραν κατὰ τὰς προ-
 φητείας τῶν Ἀγίων Γραφῶν.

Ερ. Τί μανθάνομεν εἰς τὸ ἕκτον Ἀρθρον;

Απ. 6. Εἰς τὸ ἕκτον Ἀρθρον μανθάνομεν, ὅτι
 ὁ Κύριος ὕψερον ἀπὸ σαράντα ἡμέρας ἀπὸ
 τὴν Ανάστασίν του, ἀνελήφθη εἰς τὸν Οὐρα-
 νόν, ὅπου κάθεται εἰς τὴν δεξιάν τοῦ
 Πατρὸς.

Ερ. Τί πρέπει νὰ πιστεύωμεν κατὰ τὸ ἑβδο-
 μον Ἀρθρον;

Απ. 7. Κατὰ τὸ ἑβδομον Ἀρθρον πιστεύομεν,
 ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θέλει ἔλθει πάλιν ἀπὸ
 τὸν Οὐρανὸν με δόξαν διὰ νὰ κρίνη ζῶν-
 τας καὶ νεκροὺς· καὶ τοῦ ὁποίου ἡ βασι-
 λεία εἶναι ἀτελείωτος.

Ερ. Τί περιέχει τὸ ὄγδοον Ἀρθρον;

Απ. 8. Τὸ ὄγδοον Ἀρθρον περιέχει τὴν δι-
 δασκαλίαν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,
 περὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἐκ-
 πορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ εἶναι ἀληθινὸς
 Θεὸς, συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμε-
 νον μετὰ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν. Οτι δι' αὐ-
 τοῦ ἐπροφήτευσαν οἱ Προφῆται, ἐηγγελίσαν
 οἱ Απόστολοι, καὶ ὅτι αὐτὸ ζωογονεῖ πνευμα-

τικῶς ὅλους τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Τί διαλαμβάνει τὸ ἔννατον Ἀρθρον;

Απ. 9. Τὸ ἔννατον Ἀρθρον διαλαμβάνει περὶ τῆς μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς, καὶ Αποσολικῆς Ἐκκλησίας. Τέσσαρες οὗτοι γενικοὶ χαρακτῆρες τῆς ἀληθοῦς Ορθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ερ. Διατί ἡ Ἐκκλησία λέγεται μία;

Απ. Λέγεται μία, διότι εἰς Κύριος, μία Πίσις, ἓν Βάπτισμα, καὶ μία κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Χριστός.

Ερ. Διατί ὀνομάζεται Ἁγία;

Απ. Ονομάζεται Ἁγία, διότι ὅλοι οἱ πιστοὶ ἀγιάσθησαν, καὶ ἐξηγοράσθησαν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Διατί ὀνομάζεται Καθολικῆ;

Απ. Ονομάζεται Καθολικῆ, ὡς περιέχουσα ὅλους τοὺς Ορθοδόξους Χριστιανοὺς ὅποιουδήποτε καιροῦ καὶ τόπου, καὶ φυλάττουσα ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπαρασάλευτον τὴν Ορθόδοξον Ομολογίαν τῆς Πίσεως.

Ερ. Διατί λέγεται Αποσολικῆ;

Απ. Λέγεται τέλος πάντων Αποσολικῆ, διότι φυλάττει ἀπαραχάρακτον τὴν διδασκαλίαν τῶν Αποστόλων, ἀκολούθως καὶ τῶν Προφητῶν, θεμέλιον ἔχουσα τὸν

ἀκρογωνιαῖον λίθον αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ερ. Πῶς κυβερνᾶται ἡ Ἐκκλησία;

Απ. Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς εἰς μίαν καλοδιοικουμένην Κοινότητα, εἶναι μία Ἱεραρχία, ἥτοι Ἐκκλησιαστικὴ Διοίκησις, ἡ ὁποία συνίσταται ἀπὸ Πνευματικῶν προεσῶτας καὶ διοικητάς. Ἡ ἀξία τούτων ἀπαιτεῖ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκλέγεται εἰς τοῦτο τὸ ὑψηλὸν ὑπουργημα, πρέπει νὰ ᾔηται πρῶτον πολιτείας ἀμέμπτου, καὶ δεύτερον διδακτικὸς, καθὼς λέγει ὁ Απόστολος Παῦλος. Οἱ Ἀρχιερεῖς λοιπὸν, οἱ ποιμένες, καὶ οἱ διδάσκαλοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὑπηρεταὶ τοῦ Θεοῦ, οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπιστάται τῆς ποιμένης του, τοὺς ὁποίους κατέστησε τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ ποιμαίνουν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ Ευαγγέλιον, ὡς διδάσκουν καὶ οἱ κανόνες τῶν Ἁγίων Συνόδων.

Ερ. Τί περιέχεται εἰς τὸ δέκατον Ἀρθρον;

Απ. 10. Εἰς τὸ δέκατον Ἀρθρον περιέχεται ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἥτοι ἡ δικαιοσύνη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· αὕτη γίνεται μὲ τὴν Πίσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν τὸν Σωτήρα μας. καὶ τῆς ὁποίας πίσεως, ἀχώ-

ριστοι καρποὶ πρέπει νὰ ἦναι τὰ καλὰ ἔργα,
δηλαδή ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ Θεοῦ Νόμου.
Ερ. Τί διδασκόμεθα εἰς τὸ ἐνδέκατον Ἀρθρον;
Απ. 11. Εἰς τὸ ἐνδέκατον Ἀρθρον διδασκό-
μεθα, ὅτι θέλει γίνῃ ἀναμφιβόλως ἡ ἀνά-
σασις τῶν νεκρῶν, καὶ ὅτι θέλει παρασα-
θῶμεν ὅλοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀπο-
δώσωμεν λόγον διὰ τὰς πράξεις μας.

Ερ. Τί μαθηθάνομεν εἰς τὸ δωδέκατον Ἀρθρον;
Απ. 12. Μαθηθάνομεν ὅτι ὅλοι ἡμεῖς θέλομεν
ἀπολαύσει ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν αἰώνιον ζωὴν
καὶ τὴν αἰώνιον ἀνταμοιβὴν κατὰ τὰ ἔρ-
γασμας· καὶ οἱ μὲν δίκαιοι θέλουν εἰσθαι
αἰωνίως μακάριοι, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ αἰωνίως
κολασμένοι.

Κ Ε Φ. Β.

Περὶ τῶν ἐπτὰ Μυστηρίων.

Αφοῦ ἐμάθαμεν τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως,
ἅς εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῶν μέσων,
διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ διδῇ εἰς
ἡμᾶς τὸν ἁγιασμὸν καὶ τὴν χάριν του.

Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ μέσα τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ
τῆς χάριτος;

Απ. Τὰ μέσα τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς χάριτος,
εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ Μυστήρια.

Ερ. Καί ποία καλοῦνται Μυστήρια;

Απ. Μυστήρια καλοῦνται τὰ μέσα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια διὰ βλεπομένων σημείων, δίδεται εἰς τὸν πιθεύοντα ἡ ἀβρατος Χάρις τοῦ Θεοῦ. Ο Κύριος εὐδόκησε νὰ διατάξῃ ταῦτα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῆς πίσεώς μας, καὶ πρὸς πληροφορίαν τῶν ὑποσχέσεών του εἰς ἡμᾶς, καὶ καθὼ ἡ Ἐκκλησία εἶναι Κοινότης βλεπομένη εἰς τὸν κόσμον.

Ερ. Πόσα εἶναι τὰ Μυστήρια.

Απ. Ἐὰ Μυστήρια τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας εἶναι ἑπτὰ.

Ερ. Ποῖα;

Απ. Τὸ Βάπτισμα, τὸ Μῦρον, ἡ Θεῖα κοινωνία, ἡ Μετάνοια, ἡ Ιερωσύνη, ὁ Γάμος, καὶ τὸ Εὐχέλαιον.

Περὶ Βαπτίσματος.

Ερ. Τί εἶναι τὸ Βάπτισμα;

Απ. Τὸ Βάπτισμα εἶναι ἓνα Μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ βαπτιζόμενος καθαρίζεται ἀπὸ τὸν προπατωρικὸν ῥύπαν, ἐλευθεροῦται ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ Διαβόλου, καὶ γίνεται υἱὸς Θεοῦ κατὰ χάριν.

Ερ. Τί λέγει ὁ Ιερεὺς ὅταν βαπτίζῃ;

Απ. Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ . . . εἰς

τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Περὶ τοῦ Μῦρου.

Ερ. Τί εἶναι τὸ Μῦρον;

Απ. Τὸ Μῦρον εἶναι ἓνα Μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅταν χρίωνται τὰ μέλη τοῦ σώματος διὰ τοῦ Μῦρου, ἐκχύνεται εἰς τὸν βαπτισθέντα ἄνθρωπον τὸ πνευματικὸν μῦρον· τουτέστι τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ερ. Τί λέγει ὁ Ἱερεὺς ὅταν μυρόνη;

Απ. Ὁ Ἱερεὺς, εὐθὺς μετὰ τὸ Βάπτισμα, χρίων μὲ τὸ μῦρον τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ σώματος, λέγει ταῦτα τὰ λόγια, “Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου.

Περὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ερ. Τί εἶναι ἡ Θεία Εὐχαριστία.

Απ. Ἡ Θεία Εὐχαριστία ἦτοι Μετάληψις, ἢ Κοινωνία, εἶναι ἓνα Μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Χριστιανὸς μεταλαμβάνει ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἄρτου, αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ οἴνου, αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ερ. Τί πρέπει νὰ κάμνωμεν πρὶν νὰ μεταλάβωμεν;

Απ. Διὰ τὴν ὠφελούμεθα ἀπὸ τὴν ἁγίαν Μετάληψιν πρέπει νὰ ἔχωμεν καθαρὰν τὴν συνείδησίν μας ἀπὸ κάθε ἁμαρτιαν· καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμνωμεν τὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν, ἑποῦ εἶναι ἡ ἐξέτασις τοῦ ἑαυτοῦ μας, καὶ ἡ ἐξομολόγησις τῶν ἁμαρτιῶν μας.

Περὶ Μετανοίας.

Ερ. Τί εἶναι ἡ Μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις;

Απ. Ἡ Μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις εἶναι ἓνα μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Πιστὸς Χριστιανὸς γνωρίζωντας τὰς ἁμαρτίας του, καὶ ἔχωντας σερεὰν πεποιθήσιν εἰς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν διὰ μέσου τοῦ Πνευματικοῦ Πατρὸς.

Περὶ τῆς Ἱερωσύνης.

Ερ. Τί εἶναι ἡ Ἱερωσύνη;

Απ. Ἡ Ἱερωσύνη εἶναι ἓνα μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον χειροτονεῖ διὰ μέσου τοῦ Ἀρχιερέως ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ἐκλέχθη, διὰ νὰ ἐπιτελῇ τὰ μυστήρια, καὶ νὰ ποιμαίνῃ τὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Ἀπὸ πούους γίνεται ἡ χειροτονία;

Απ. Ἡ χειροτονία τῶν Ἱερέων καὶ τῶν Διακόνων γίνεται ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους τῶν

δὲ Ἐπισκῆπων ἀπὸ ἄλλους Ἀρχιερεῖς. Τε-
λείται δὲ διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος, καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
χειρῶν.

Περὶ τοῦ Γάμου.

Ἐρ. Τὶ εἶναι ὁ Γάμος;

Ἀπ. Ὁ Γάμος εἶναι ἓνα μυστήριον, εἰς τὸ ὁ-
ποῖον ὁ Ἱερεὺς σεφανώνει δύο πρόσωπα ἄν-
δρα καὶ γυναῖκα, καὶ εὐχεται εἰς αὐτὰ
τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Ποῖος ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ Γάμου;

Ἀπ. Ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ Γάμου εἶ-
ναι ἡ διατήρησις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐρ. Ποῖα τὰ χρέη τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυ-
ναῖκα του;

Ἀπ. Ὁ ἀνὴρ ὡς κεφαλὴ ταύτης τῆς συν-
τροφίας πρέπει νὰ ἀγαπᾷ ὑπὸ καρδίας
τὴν γυναῖκά του, καὶ νὰ τὴν ἔχη πιστο-
τατην του βασηθὸν εἰς τὴν οἰκονομίαν, καὶ
εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τους· νὰ
μὴ τὴν μεταχειρίζεται αὐστηρὰ καὶ σκλη-
ρὰ, ἀλλὰ μὲ φρόνιμον τρόπον νὰ διορθώ-
νῃ τὰς ἀδυναμίας της.

Ἐρ. Ποῖον τὸ χρέος τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν
ἀνδρα της;

Ἀπ. Τὸ χρέος πάλιν τῆς γυναικὸς εἶναι νὰ
ἀγαπᾷ καὶ νὰ τιμᾷ τὸν ἀνδρα της· χρεω-

ξοῦν δὲ καὶ οἱ δύο νὰ φυλάττουν τὴν ἀναμεταξύτους τιμὴν καὶ πίσιν, καὶ νὰ συγκατοικοῦν ἀντάμα, ἕως ὅπου ὁ θάνατος νὰ τοὺς χωρίσῃ.

Περὶ τοῦ Εὐχέλαιου.

Ερ. Τί εἶναι τὸ Εὐχέλαιον;

Απ. Τὸ Εὐχέλαιον εἶναι ἓνα μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἱερεῖς χρίοντες τὸν ἀσθενῆ μετὰ τὸ ἔλαιον, παρακαλοῦν τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἐλάφρωσιν τῆς ἀβρῶσις καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν.

Ἀρκετὰ μοῦ φαίνονται ὅσα εἶπαμεν ἕως ἐδῶ περὶ τοῦ Ἱεροῦ Συμβόλου τῆς Πίσεως, καὶ περὶ τῶν Ἁγίων ἑπτὰ Μυστηρίων, ἐκτὸς τῶν ὁποίων ἔχει πρὸς τούτοις ἡ Ἁγία μας Εκκλησία, καὶ Ἱεράς τινος τελετῆς, παραδόσεις, καὶ συνηθείας, τὰς ὁποίας φυλάττει καὶ ἐπιτελεῖ πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν πιστῶν· καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ὅλα, καθὼς καὶ διὰ τὰ ἀνωτέρω, θέλει μάθετε πλατύτερον, ὅταν γίνετε μεγαλήτεροι εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ εἴσθε εἰς κατάστασιν νὰ διαβάσετε ἀκόμη καὶ ἄλλα βιβλία. Ἡμεῖς τώρα, ἀφοῦ ἴδαμεν ταῦτα εἰς ὀλίγα λόγια, ἃς περάσωμεν εἰς ἄλλο κεφάλαιον διὰ νὰ μάθωμεν μετὰ συντομίαν καὶ τὸ, τί λέγει ὁ Θεῖος Νόμος νὰ κάμνωμεν.

Κ Ε Φ. Γ'.

Περὶ τοῦ Θείου Νόμου.

Ερ. Τί εἶναι ὁ Θεῖος Νόμος;

Απ. Καθὼς τὰ ἔργα χωρὶς τὴν πίσιν εἶναι νεκρά, οὕτω καὶ ἡ πίσις χωρὶς τῶν ἔργων εἶναι νεκρά. Ὁ Θεῖος Νόμος λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μᾶς διδάσκει τοὺς κανόνας τῶν καλῶν ἔργων· καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι γραμμένος εἰς τοῦ καθενὸς τὴν καρδίαν· περιέχεται δὲ εἰς τὰς ἀκολουθούσας δέκα ἐντολάς, τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ· καὶ αἱ ὁποῖαι λέγονται μὲ ἓνα ὄνομα Δεκάλογος.

Αἱ δέκα Ἐντολαί.

Ερ. Ποιαι εἶναι αἱ Θεῖαι Ἐντολαί;

Απ. Α'. Εγὼ εἰμὶ Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἐξ οἴκου δουλείας· οὐκ ἔσονταί σοι Θεοὶ ἕτεροι, πλὴν ἐμοῦ.

Β'. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδέ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ Οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ἅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδέ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

Γ'. Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

Δ'. Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἁγιάζειν αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἔργα, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

Ε'. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

Γ'. Οὐ φονεύσεις.

Ζ'. Οὐ μοιχεύσεις.

Η'. Οὐ κλέψεις.

Θ'. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ.

Ι'. Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὐδὲ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸν παιῖδα αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑπόζυγιου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τῷ πλησίον σου ἐσὶ.

Ἐρ. Ποῦ θεμελιόνονται ὁ νόμος καὶ αἱ ἐντολαί;

Απ. Ὁλος ὁ νόμος καὶ αἱ ἐντολαί θεμελιοῦνται εἰς δύο πράγματα· ἤγουν εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον· καὶ πλησίον εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος· καθὼς εἶπε καὶ αὐτὸς ὁ Σωτήρμας εἰς τὸ Ἱερὸν του Εὐαγγέλιον.

Ας ἴδωμεν τώρα τί διδάσκει κάθε μία ἐντολή, διὰ νὰ μάθωμεν τί πρέπει νὰ κάμνωμεν, καὶ τί δὲν πρέπει.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει ἡ πρώτη ἐντολή;

Απ. α'. Ἡ πρώτη ἐντολή μᾶς διδάσκει νὰ πιστεύωμεν ἀπὸ καρδίας, καὶ νὰ ὁμολογῶμεν διὰ σώματος, ὅτι εἶναι εἰς μόνος Θεός, νὰ δεχώμεθα καὶ νὰ πιστεύωμεν περὶ αὐτοῦ ὅσα μᾶς φανεροῦναι ἡ Ἁγία Γραφή.

Ερ. Ποῖοι ἀμαρτάνουν εἰς τὴν πρώτην ἐντολήν;

Απ. 1. Οἱ Ἄθεοι, ὅσοι δηλαδή δὲν πιστεύουν εἰς τὸν Θεόν· (ἀν ἦναι δυνατόν νὰ ὑπάρξουν ποτὲ τοιοῦτοι ἄνθρωποι).

2. Οἱ πολύθεοι, ὅποιοι ἦσαν οἱ Ἐθνικοί, ὅπου ἐθεοποιούσαν ἄνθρώπους καὶ ἄλλα κτίσματα.

3. Οἱ Μάγοι καὶ οἱ γόητες, οἱ ἀνόητοι δηλ. ἐκείνοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι κρυφομυρμυρίζοντες κάποια λόγια, ὑπόσχονται εἰς τοὺς ἄνθρώπους εὐτυχίαν, ἢ ἰατρίαν μιᾶς ἀρρώστιας· καθὼς ὁμοίως ἀμαρτάνουν καὶ ὅσοι προσφέρουν εἰς αὐτοὺς, καὶ δίδουν πίσιν εἰς τοὺς ἀνοήτους λόγουστων.

4. Οἱ δεισιδαίμονες, οἱ μωροὶ δηλαδή ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι παρατηροῦν πράγματα τινά, ἢ πρόσωπα, καὶ μὲ αὐτὰ κάμνου

ἐξηγήσεις ἀτόπους, ἢ ἀποδίδουν εἰς αὐτὰ κάποιαν δύναμιν κρυφὴν. Μὲ τούτους συναριθμοῦνται οἱ ὄνειροκρίται, καὶ ὅσοι διακρίνουν τὰς ἡμέρας, καὶ νομίζουν ἄλλας εὐτυχεῖς, καὶ ἄλλας δυστυχεῖς. Ομοίως καὶ ὅσοι μιμοῦνται τὴν διαγωγὴν τῶν Φαρισαίων· τοὺς ὁποίους διὰ τοῦτο ἤλεγξε πρεπόντως καὶ ὁ Κύριος.

5. Οἱ Αἰρετικοὶ καὶ κακόδοξοι, ἤγουν ἐκεῖνοι ὅπου μὲ τὰς βλιβεράς τῶν γνώμας, ὑβρίζουν τὴν Θεῖαν Μεγαλειότητα, καὶ πλανοῦν καὶ ἄλλους ἀπὸ τὸν ὀρθὸν δρόμον.

6. Ὅσοι ἀθετοῦν τὴν Θεῖαν πρόνοιαν· ὅσοι ἐλπίζουν εἰς ἄλλα πράγματα, καὶ δὲν θαρροῦν εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν.

Ερ. Εἶναι τάχα ἐναντία εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν ἡ ἐπίκλησις τῶν Αγίων;

Απ. Δὲν εἶναι ἐναντία εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν ἡ ἐπίκλησις τῶν Αγίων· οὔτε ἡ τιμὴ τὴν ὁποίαν προσφέρομεν εἰς αὐτοὺς· καθότι, ὡς ἡ Ορθόδοξος ἡμῶν Εκκλησία διδάσκει, ἡμεῖς τιμῶμεν τοὺς Αγίους, ὄχι ὡς αὐτὸν τὸν Θεὸν, ἀλλὰ ὡς θεράποντας τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι τὸν παρακαλοῦν διὰ τὴν σωτηρίαν μας.

Ερ. Τὶ ἐμποδίζει ἡ δευτέρα ἐντολή;

Απ. β'. Ἡ δευτέρα ἐντολή ἐμποδίζει τὴν εἰ-

δωλολατρείαν· καὶ ὅλους τοὺς ἀνόμους τρόπους, τοὺς ὁποίους ἤθελε μεταχειρισθῶν τινὲς εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν.

Ερ. Ποιοὶ ἀμαρτάνουν εἰς τὴν δευτέραν ἐντολὴν;

Απ. 1. Οἱ εἰδωλόλατραι, οἱ ὁποῖοι ἐπροσκυνοῦσαν τὰ ξύανα ὡς Θεόν.

2. Οἱ πλεονέκται καὶ οἱ Φιλήδονοι, οἱ ὁποῖοι ἀφιερώνουν ὅλην τους τὴν καρδίαν εἰς τὸ ἀδίκον κέρδος καὶ εἰς τὴν κοιλίαν.

3. Οἱ ὑποκριτικοὶ προσκυνηταί, τῶν ὁποίων ἡ προσευχὴ γέκεται μόνον εἰς τὰ λόγια· τὰ δὲ ἔργα των δὲν συμφωνοῦν διόλου μὲ αὐτὰ.

4. Οἱ ὑποκριτικοὶ νησευταί, οἱ ὁποῖοι ἐγκρατεύονται μὲν ἀπὸ μερικὰ φαγητὰ, ἀλλ' ἐν ταυτῷ μεθύουν, καὶ κάμνουν διαφόρους ἀτοπίας.

5. Ὅσοι ἐφευρίσκουν θαύματα, καὶ ὑπτασίας ψευδεῖς διὰ νὰ πλανοῦν τοὺς ἄλλους, καὶ μεταχειρίζονται τὰ θεῖα διὰ αἰσχροκέρδειαν.

Ερ. Ἐναντιεῖται τάχα εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν ἡ τιμὴ τῶν Ἁγίων Εἰκόνων;

Απ. Ἡ τιμὴ τὴν ὁποῖαν ἀποδίδομεν εἰς τὰς Ἁγίας Εἰκόνας δὲν ἐναντιεῖται εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν· ἐπειδὴ ἡ τιμὴ αὕτη

δὲν εἶναι λατρευτικὴ, ἀλλὰ σχετικὴ, ἀναφέρεται δηλαδὴ εἰς τὸ πρωτότυπον, ἤτοι εἰς τὸν Ἅγιον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον παρὰξένουν αἱ Ἱεραὶ Εἰκόνες· παρομοίως τιμητικῶς σεβόμεθα καὶ τὰ Ἱερὰ τῶν Ἁγίων λείψανα· καθὼς οὕτω μᾶς διδάσκει ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία.

Ἐρ. Τί προσάζει ἡ τρίτη ἐντολή;

Απ. γ'. Ἡ τρίτη ἐντολή προσάζει νὰ μὴ μεταχειρίζομεθα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ματαιῶς καὶ μὲ καταφρόνησιν.

Ἐρ. Ποῖοι ἀμαρτάνουν εἰς τὴν τρίτην ἐντολήν;

Απ. ι. Οἱ βλάσφημοι, οἱ ὁποῖοι προφέρουν λόγια ἄσχημα καὶ βλάσφημα ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐναντίον εἰς τοὺς Ἁγίους.

2. Ὅσοι ὀμνύουν ὄρκους ψευδεῖς, ἢ ὀμνύουσι μὲν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐπειτα δὲν κάμνουν κατὰ τὸν ὄρκον, καὶ περιπαίζουσι τοιοῦτοτρόπως τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον ἐπικαλοῦνται μάρτυρα τῶν λόγων τους.

3. Ὅσοι χωρὶς ἀνάγκην, καὶ διὰ παρὰμικρὰς ὑποθέσεις ἔχουν εἰς τὸ σῶμα τους τὸ ὑπερένδοξον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ μεταχειρίζονται καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀπρε-

πεις ὁμιλίας, λέγοντες συχνάκις· μὰ τὸν Θεόν! μὰ τὸ Εὐαγγέλιον! κ.τ.λ.

4. Οἱ ψευδοπροφῆται, ἤγουν ὅσοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ προλέγουσιν τάχα μερικά πράγματα, καὶ τὰ ὅποια εἶναι ψευδῆ.

5. Ὅσοι ζητοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν ζητήματα ἀπρεπῆ· καθὼς κάμνουν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι παρακαλοῦν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς των· ἢ ἕνας κλέπτης καὶ ληστῆς, ὅποταν παρακαλῇ τὸν Θεὸν, νὰ τὸν βοηθῇ εἰς τὰς κλεψίας, καὶ λησείας του· ἐπειδὴ οἱ τριούτοι σογάζονται νὰ κάμνουν τὸν Θεὸν συνεργὸν εἰς τὰ ἰδιά τους ἁμαρτήματα.

6. Ὅσοι ὑπόσχονται εἰς τὸν Θεὸν ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας ἔπειτα δὲν ἐκπληροῦσι, καὶ ἀθετοῦν οὕτω τὴν ὑπόσχεσίν τους.

7. Ὅσοι ὁμιλοῦν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, τῆς θρησκείας, καὶ τῆς Αγίας Εκκλησίας, καὶ δὲν ἔχουν τὴν πρέπουσαν εὐλάβειαν, ἢ ὅποια ἀπαιτεῖται ἀπὸ ἕνα Ὁρθόδοξον καὶ ἐνάρετον Χριστιανόν.

Ἐρ. Τί μᾶς προσάξει ἡ τετάρτη Ἐντολή;
 Ἀπ. δ'. Ἡ τετάρτη ἐντολὴ μᾶς προσάξει ὅτι τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτὰς νὰ σχολάζωμεν ἀπὸ τὰ ἔργα μας, καὶ νὰ συντρέχωμεν εἰς τὴν Εκκλησίαν διὰ νὰ

δοξολογῶμεν τὸν Παντοδύναμον Θεὸν, καὶ
 νὰ τὸν ἀποδίδωμεν τοιαύτην τιμὴν, ὅποισιν
 χρεωσῶται εἰς αὐτὸν τὸ κτίσμα.

Ερ. Πῶς πρέπει νὰ σεκώμεθα εἰς τὴν προ-
 σευχὴν;

Απ. Εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς πρέπει νὰ
 σεκώμεθα μὲ εὐταξίαν, νὰ μὴν ὀμιλῶμεν,
 νὰ μὴν γελῶμεν, ἀλλὰ νὰ διαβάζωμεν
 καὶ νὰ ἀκούωμεν μὲ προσοχὴν καὶ εὐλά-
 βειαν τοὺς Ἱεροὺς ὕμνους, καὶ τὰς πνευ-
 ματικὰς διδασκαλίας· νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ
 κάθε ἄτιμον πράξιν, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ
 τὴν κραυπάλην καὶ μέθην.

Ερ. Τί χρεωσοῦν νὰ κάμνουν οἱ Χριστιανοὶ
 εἰς τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας;

Απ. Εἰς τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας χρεωσοῦν
 οἱ γονεῖς νὰ διδάσκουν τὰ τέκνα των, οἱ
 κύριοι τοὺς δούλους, οἱ ἀνώτεροι τοὺς κα-
 τωτέρους, καὶ ἀπλῶς ὁ καθένας τὸν πλη-
 σίοντου· νὰ τοὺς κατηχοῦν τὸν Νόμον τοῦ
 Θεοῦ, καὶ νὰ τοὺς ὀδηγοῦν εἰς τὸν Θεῖον
 φόβον μὲ τὸ παράδειγμα καὶ μὲ τὴν δι-
 δασκαλίαν των. Πρέπει ἐξαιρέτως τὰς ἐορ-
 τὰς νὰ βοηθῶμεν τοὺς πτωχοὺς, καὶ νὰ
 δίδωμεν εἰς αὐτοὺς ἐλεημοσύνην.

Ερ. Τί ἄλλο πρὸς τρίτοις χρεωσοῦμεν;

- Απ. Χρεωσούμεν πρὸς τούτοις νὰ συνεισφέρωμεν εἰς τὰς χρείας τῶν Εκκλησιῶν· νὰ δίδωμεν εἰς τοὺς Εκκλησιαστικούς, ὡς ὑπέρβτας τῆς Εκκλησίας, τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα· ὁμοίως πρέπει νὰ συνεισφέρωμεν εἰς ἀικοδομὴν Νοσοκομείων διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ γέροντας· εἰς σύσασιν Σχολείων, εἰς ἐξαγορὰν αἰχμαλώτων, καὶ νὰ κάμνωμεν τὰ λοιπὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.
- Ερ. Ποῖοι παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην;
- Απ. Παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην ὅσοι κάμνουν τὰ ἐναντία ἀπὸ τὰ ὅσα εἶπαμεν ἀνωτέρω
- Ερ. Τί ἀποβλέπουν αἱ τέσσαρες πρῶται ἐντολαί;
- Απ. Αἱ προειρημέται τέσσαρες ἐντολαί ἀποβλέπουν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην, διδάσκουν δηλαδὴ περὶ Θεοῦ καὶ τῆς χρεωσουμένης εἰς αὐτὸν λατρείας.
- Ερ. Καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἐξ τὴν ἀποβλέπουν;
- Απ. Αἱ ἀκόλουθοι ἐξ ἀποβλέπουν τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, καὶ ἔχουσι τέλος καὶ σκοπὸν γενικῶς τὴν εἰρηνικὴν καὶ εὐτυχῆ ζωὴν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας.
- Ερ. Τί προσάζει ἡ πέμπτη ἐντολή;
- Απ. Ἐ. Ἡ πέμπτη ἐντολή προσάζει νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς μας, καὶ ὑποκάτω εἰς

τὸ ὄνομα τῶν γονέων, τοὺς πολιτικοὺς διοικητὰς καὶ κυβερνήτας, τοὺς Ἀρχηγούς καὶ Ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς διδασκάλους, τοὺς εὐεργέτας, τοὺς αὐθέντας, καὶ τοὺς γερωντοτέρους, νὰ ἀγαπῶμεν αὐτοὺς εὐκρινῶς, νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτούς, καὶ νὰ βοηθῶμεν τὸν πλησίον μας κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς κάθε χρεῖαν καὶ ἀνάγκην.

Ερ. Τί μαθαίνομεν ἀπὸ ταύτην τῆν ἐντολήν;
 Απ. Μαθαίνομεν ἀπὸ τὴν ἐντολήν ταύτην.

1. Οτι οἱ γονεῖς χρεωσθῶν νὰ ἀνατρέφουν τὰ τέκνα τους εἰς τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ τὰ διδάσκουν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, νὰ τὰ συνηθίζουν ἀπὸ μικρὰ εἰς τὴν φιλοπονίαν, καὶ οἰκονομίαν, καὶ εἰς τὴν σεμνὴν συνδιαγωγὴν μὲ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τὰ προσφυλάττουν ἀπὸ τὰς κακὰς συναναστροφάς, καὶ πολὺ περισσότερον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μῆτε νὰ λέγουν, μῆτε νὰ πράττουν ἔμπροσθέν τους κανένα πρᾶγμα σκανδαλώδες, νὰ τὰ διορθῶνουν περισσότερον μὲ πραότητα, παρὰ μὲ αὐστηρότητα, καὶ νὰ ριζόνουν ἐρεῶς εἰς τὴν καρδίαν των, ὅτι μόνη ἡ ἀρετὴ κάμνει εὐτυχεῖς τοὺς ἀνθρώπους, ἡ δὲ κακία εἶναι ὀλέθριος εἰς αὐτούς καὶ τέλος πάντων, χρεωσθῶν νὰ τὰ βάλλουν νὰ σπουδάζουν κάμμίαν ἐπίσημην

ἡ τέχνην, ἡ ὅποια νὰ ᾔηται κατάλληλος εἰς τὸ πνεῦμα τους, καὶ εἰς τὴν κλίσιν τους.

Ερ. Ποῖον εἶναι τὸ χρέος τῶν τέκνων.

Απ. Εἶναι χρέος τῶν τέκνων νὰ ἀγαποῦν ἐξ ὅλης καρδίας τοὺς γονεῖς των, νὰ τοὺς σέβωνται, καὶ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτοὺς, νὰ τοὺς τρέφουν εἰς καιρὸν χρείας, καὶ νὰ τοὺς γεροκομοῦν, καὶ οὕτω νὰ πληρώσουν εἰς αὐτοὺς τὸ χρέος μιᾶς δικαίας εὐγνωμοσύνης.

Ερ. Τί ἄλλα μανθάνομεν ἀπὸ τὴν ἐντολὴν ταύτην;

Απ. 2. Οτι οἱ Πολιτικοὶ Κυβερνῆται καὶ Διοικηταὶ χρεωσοῦν νὰ προσέχουν διὰ νὰ φυλάττεται ἡ δικαιοσύνη, διὰ νὰ ἐκπληροῦν ἀκριβῶς τὸ χρέος τους οἱ Πολιτικοὶ ἐξουσιασταὶ καὶ οἱ Πνευματικοὶ προσώ-
τες χρεωσοῦν προσέτι νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ἐπαγρυπνοῦν ἐν γένει διὰ νὰ ἀνταμείβωνται οἱ καλοὶ, καὶ νὰ διορθώνωνται οἱ κακοί.

Ερ. Ποῖον τὸ χρέος τῶν ὑπηκόων πρὸς τοὺς Κυβερνήτας των;

Απ. Τὸ χρέος τῶν ὑπηκόων εἶναι νὰ ἀγαποῦν ἐκ καρδίας τὸν πολιτικὸν Ἀρχηγόν τους, νὰ τὸν σέβωνται, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτόν, νὰ ἐκτελοῦν προθύμως καὶ χω-

ρὶς γόγγυσμόν τὰς προσαγὰς του, νὰ πλη-
 ρόνουν μετὰ χαρᾶς τὰ ἀπὸ τοὺς νόμους
 διωρισμένα δοσίματα διὰ τὸ καλὸν καὶ
 διὰ τὴν συντήρησιν τῆς πολιτείας, νὰ
 παρακαλοῦν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑγίαν
 του καὶ εὐτυχίαν, εἰς καιρὸν δὲ ἀνάγκης
 νὰ τὸν ὑπερασπίζωνται ἐναντίον τῶν πο-
 λεμίων, τῶν ἀποστατῶν, καὶ τῶν προδο-
 τῶν τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινῆς εἰρήνης
 καὶ Εὐδαιμονίας.

Ερ. Τί ἄλλο πρὸς τούτοις μᾶς διδάσκει ἡ
 ἐντολὴ αὕτη;

3. Οτι οἱ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν
 χρέος νὰ ὀδηγοῦν τὸ ποίμνιόν τους εἰς
 ὁδὸν σωτηρίας, νὰ τὸ διδάσκουν τὰ χρηστὰ
 ἤθη, νὰ εἰρηνεύουν τὰς ἀναμεταξὺ αὐτοῦ
 ἔριδας καὶ διχονοίας, νὰ φροντίζουν διὰ
 τὴν σωτηρίαν του, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι νὰ
 γίνουσι εἰς αὐτὸ καθ' ὅλα παράδειγμα ἀ-
 ρετῆς, καὶ εὐσεβείας. Τὸ χρέος δὲ τοῦ
 ποιμνίου εἶναι νὰ τοὺς σέβεται, καὶ νὰ
 τοὺς ἀγαπᾷ μὲ ὑϊκὴν προθυμίαν, νὰ ἀ-
 κούῃ τὴν καλὴν τους διδασκαλίαν, καὶ νὰ
 ἀποδίδῃ εἰς αὐτοὺς τὴν πρέπουσαν τιμὴν,
 καὶ βοήθειαν.

4. Οτι εἶναι χρέος μᾶς νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς

διδασκάλους και εὐσεργέτας μας, και νὰ εἴμεσθην εὐχάριστοι εἰς αὐτούς.

5. Οτι οἱ Κύριοι πρέπει νὰ φέρονται εἰς τοὺς ὑπηρέτας των ὡς πατέρες, νὰ τοὺς παρακινοῦν εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, και εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, νὰ μὴν τοὺς ὑσεροῦν τὸν μισθὸν τους και τὴν ἀναγκαίαν τροφήν, νὰ μὴν τοὺς ἐπιφορτίζουν μὲ κόπους ὑπερβολικοὺς, νὰ μὴν τοὺς μεταχειρίζονται ὄργανα τῆς ἰδίας κακίας, και νὰ παιδεύουσιν τὰ σφάλματά των μὲ σκοπὸν διορθώσεως, ὅχι ποτὲ διὰ νὰ χορτάσουν τὴν ἀσπλαγγνὸν τους καρδίαν· οἱ δὲ ὑπηρεταὶ χρεωσοῦν νὰ φοβῶνται τοὺς Κυρίουσ των μὲ ὑικὸν φόβον νὰ τοὺς ὑπηρετώσι πιστῶς και ἐπιμελῶς, νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὰς προσαγαστων χωρὶς γογγυσμὸν, νὰ μὴν τοὺς κλέπτουν, νὰ φροντίζουν διὰ τὸ συμφέρον των Κυρίων τους ὡς και διὰ τὸ ἐδικόν τους, νὰ ὑποφέρουσι τὰς δυσκόλους γνώμασ των μὲ ὑπομονήν, και νὰ τοὺς ὑπερασπίζονται τὴν τιμὴν και τὸ καλὸν ὄνομα.

Ερ. Ποῖοι εἶναι οἱ παραβάται τῆς ἐντολῆς ταύτης;

Απ. Οσοι δὲν ἐκπληροῦν τὰ προειρημένα χρέη, αὐτοὶ εἶναι παραβάται τῆς ἐντολῆς

ταύτης, καὶ ἀκολούθως ὑπόδικοι εἰς τὴν
θεῖαν ὁργὴν.

Ερ. Καὶ τί ὑπόσχεται ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἐκ-
πληρωτάς;

Απ. Εἰς ἐναντίας εἰς τοὺς ἐκπληρωτάς ὑπό-
σχεται ὁ Θεὸς μακροβιότητα καὶ κληρο-
νομίαν τῆς οὐρανότου βασιλείας.

Ερ. Τί προσάξει ἡ ἕκτη ἐντολή;

Απ. ε'. Ἡ ἕκτη ἐντολή προσάξει νὰ μὴν
βλάπτωμεν κανένα οὔτε ἀμέσως, οὔτε διὰ
κανενὸς μέσου, οὔτε καν νὰ συλλογιζώ-
μεθα νὰ τὸν βλάψωμεν ἀλλὰ μάλισα νὰ
τὸν προφυλάττωμεν ἀπὸ κάθε βλάβης.

Ερ. Ποῖοι ἀμαρτάνουν εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν;

Απ. ἀμαρτάνουν εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν.

1. Ὅσοι φονεύουν ἄνθρωπον μὲ ὅποιον-
δήποτε τρόπον.

2. Ὅσοι δίδουν συμβουλήν ἢ βοήθειαν
εἰς τὸ νὰ πραχθῇ ὁ φόνος, ἢ νὰ προξενηθῇ
κάμμια βλάβη ἢ ζημία εἰς τὸν πλησίον.

3. Οἱ ἄδικοι κριταί, εἰ ὅποιοι διὰ φι-
λοκέρδειαν, ἢ συγγένειαν, ἢ κολακείαν, ἢ
φόβον, δικαιόνουν τὸν πταίειν, καὶ κα-
ταδικάζουν τὸν ἄθωον. Τοιοῦτοι κριταί
εἶναι χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς φονεῖς, ἐπειδὴ
προδίδουν τὴν δικαιοσύνην, τὴν ὅποιαν
χρεωσοῦν νὰ ὑπερασπίζωνται. Παρόμοιοι

μὲ τούτους εἶναι καὶ ὅσοι ἔχοντες δύναμιν καὶ τρόπον νὰ ἐμποδίσουν ἕνα φόνον, ἢ καμμίαν βλάβην, δὲν ἐμποδίζουν· ὅσοι ὑπερασπίζονται τοὺς λησῆς καὶ κλέπτας· ὅσοι δὲν ἐμποδίζουν τὰς φιλονεικίας· δὲν βοηθοῦν τὸν πλησίον εἰς τὴν ἀνάγκη του, καὶ ἀφίουν τοὺς πτωχοὺς νὰ ἀποθνήσκουν τῆς πείνας, ἢ ἀπὸ τὸ κρῦος, ὁπόταν αὐτοὶ ἤμποροῦσαν νὰ τοὺς βοηθήσουν· καὶ ἄλλα παρόμοια.

4. Ὅσοι φονεύουν τὸν ἑαυτὸν τους τὸν ἴδιον· ἐπειδὴ ἡ ζωὴ μας καὶ ἡ πνοή μας κρέμεται ὄχι ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλ' ἀπὸ τὸ θελημα τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς μόνος εἶναι ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Ομοιοὶ μὲ τοὺς αὐτοφόνους εἶναι καὶ ὅσοι μὲ τὴν ἄτακτόν τους πολιτείαν, ὡσὰν μὲ τὴν μέθην, καὶ μὲ ἄλλα τοιαῦτα, συντομέουσι τὴν ζωὴν τους.

5. Ἐμποδίζει πρὸς τούτοις ἡ ἐντολὴ αὕτη καὶ ὅσα ἄλλα δίδουν ἀφορμὴν εἰς τὸν φόνον, καθὼς παρ. χαρ. τὴν διχόνοιαν, τὴν φιλονεικίαν, τὴν μνησικακίαν, τὴν ἔχθραν, τὸ μῖσος, τὴν θρασύτητα, τὴν βαρβαρότητα, καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν· καὶ ἐξ ἐναντίας προσάζει νὰ εἴμεθα φιλόανθρωποι,

μακρόθυμοι, μεγαλόψυχοι, εὐσπλαγχνικοί,
καὶ φίλοι εὐλικρινεῖς μὲ ὄλους.

Ερ. Πῶς πρέπει λοιπὸν ὁ κάθε ἄνθρωπος νὰ
πολιτεύεται μὲ τοὺς ἄλλους;

Απ. Ο κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ πολιτεύεται
μὲ τοὺς ἄλλους εὐλικρινῶς, καὶ συγκατα-
βατικῶς· νὰ θρέφῃ τὸν πεινασμένον, νὰ
ποτιζῇ τὸν διψασμένον, νὰ ἐνδύνη τὸν γυ-
μνόν, νὰ ἐπισκέπτεται τὸν ἀρρώστον καὶ
τὸν φυλακωμένον, νὰ ὑποδέχεται μετὰ
χαρᾶς τὸν ξένον, νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ζημίαν
καὶ βλάβην τοῦ πλησίον· καὶ κοντὰ εἰς
αὐτὰ πρέπει νὰ πράττωμεν καὶ τὰ ἔργα
τῆς πνευματικῆς ἐλεημοσύνης., δηλαδὴ
νὰ ἀπομακρύνωμεν τὸν ἄλλον ἀπὸ τὴν
ἁμαρτίαν, νὰ διδάσκωμεν τὸν ἀμαθῆ τὸν
θεῖον νόμον καὶ τὴν πίσιν, νὰ δίδωμεν
καλὰς συμβουλὰς, νὰ ὑπαμένωμεν ὄχι
μόνον τὴν ἀδικίαν ὅπου ἄλλοι ἤθελε μᾶς
κάμουν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν συγχωροῦμεν,
καὶ νὰ παρακαλοῦμεν τὸν πολυεὐσπλαγ-
χνον Θεὸν διὰ τοῦ καθενὸς τὴν σωτηρίαν.

Ερ. Τί ἐμποδίζει ἡ ἐβδόμη ἐντολή;

Απ. Ἡ ἐβδόμη ἐντολή ἐμποδίζει τὴν μοι-
χείαν, καὶ μὲ αὐτὴν ὅλας τὰς παρανό-
μους σαρκικὰς πράξεις καὶ ἐπιθυμίας, καὶ
ἀκόμη καὶ ὅλα ἐκεῖνα, ὅπου δίνουν ἀφορ-

μὴν εἰς τὰ σαρκικὰ πάθη, καθὼς εἶναι, ἢ μέθη, ἢ ἀργία, ἢ αἰσχρολογία, εἰ ἄπρεποι χοροὶ, τὰ ἄσεμνα τραγούδια, ἢ ἀνάγνωσις τῶν σκανδαλοποιῶν βιβλίων, καὶ οἱ αἰσχροὶ λογισμοί.

Ερ. Τί ἐπισύρει κατεπάνωτου ὁ παραβάτης ταύτης τῆς ἐντολῆς;

Απ. Ο παραβάτης τῆς ἐντολῆς ταύτης ἐπισύρει ἐπάνωτου τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ· λησμονεῖ τὸν Θεόν· καὶ ἀκολούθως ὑπόκειται εἰς τὸν σκοτισμὸν τοῦ νοῦς, εἰς τὴν διαστροφὴν τῆς θελήσεως, καὶ εἰς φοβερὰς καὶ αἰσχροὰς σωματικὰς ἀββρωσίας.

Ερ. Τί ἐμποδίζει ἢ ὀγδόη ἐντολή;

Απ. Ἡ. Μὲ τὴν ὀγδόην ἐντολήν ὁ Θεὸς ἐμποδίζει κάθε εἶδος κλεψιάς καὶ ἀδικίας· καὶ προσάξει νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίον ὡσὰν καὶ διὰ τὴν ἐδικήν μας, διὰ νὰ φυλάττεται ἡ κοινὴ εὐτυχία.

Ερ. Καὶ ἐξ ἐναντίας τί προσάξει;

Απ. Προσάξει νὰ μὴν πάρῃ κανεὶς κανενὸς τίποτε οὔτε κρυφὰ, οὔτε φανερὰ, οὔτε μὲ ἀπάτην· ποῖοι λοιπὸν ἀμαρτάνουν εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν;

1. Οἱ λησάι, οἱ ὅποιοι δυναστεύουν τὸν ἄλλον· οἱ κλέπται, οἱ ὅποιοι κλέπτουν οἰκίας, ἐργαστήρια, καὶ τὰ λοιπὰ ξένα πράγματα·

οὐκ ἱερόσυλοι, οἱ ὅποιοι ζημιοῦν τὴν ἐπικράτειαν, καὶ κλέπτουν τὰ κοινὰ δοσίματα, καὶ τὸν δημόσιον θησαυρὸν, ἢ τῶν Ἐκκλησιῶν τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ἱερά σκεύη, τὰ ἀφιερώματα, καὶ κάθε ἄλλο Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Ἱερὸν πρᾶγμα.

2. Οἱ ἀσυνείδητοι πωληταί, καὶ ἐκεῖνοι ὅποῦ δὲν βοηθοῦν τὸν πλησίον εἰς τὴν ἀνάγκην του, παρὰ μὲ συνθήκην νὰ τοῦ πάρουν πολὺ διάφορον.

Μὲ τούτους συναριθμοῦνται καὶ ὅσοι οἰκειοποιοῦνται τὸ ξένον πρᾶγμα μὲ διαφόρους ἀπατηλοὺς τρόπους· καθὼς παρ. χάρ. ὅταν ὁ ἕνας ἀπατᾷ τὸν ἄλλον εἰς τὸ μέτρον, ἢ εἰς τὸ ζῦγι, ἢ τοῦ δίνει νόμισμα ψεύτικον ἀντὶς ἀληθινὸν· ἢ πλάθει ψευδεῖς ὁμολογίας, ὑπογραφάς, διαθήκας, καὶ ἄλλα παρόμοια γράμματα, καὶ μὲ αὐτὰ οἰκειοποιεῖται τὰ ξένα ὑπάρχοντα.

Ὁμοιοὶ μὲ τούτους εἶναι καὶ ὅσοι, μισθωμένοι διὰ κάμμίαν ὑπηρεσίαν, δουλεύουν ἀπίσως καὶ ἀμελῶς· ὁμοίως καὶ ὅσοι προσποιοῦνται τὸν πτωχὸν, τὸν ἄρρωστον, καὶ τὸν δυσυχῆ· καθὼς παρομοίως συναριθμοῦνται μὲ τοὺς ἄρπαγας καὶ ὑποκριτὰς καὶ ὅσοι ὑπὸ τὸ σχῆμα ψευδοῦς ἀγιότητος ἐξαπατοῦν τὸν ἀπλοῦν λαὸν διὰ νὰ λάβουσι ἐλεημοσύνην.

ὅμοιοι μὲ αὐτοὺς εἶναι καὶ οἱ κόλακες καὶ οἱ
συκοφάνται, οἱ ὅποιοι μὲ τὰς κολακείας καὶ
τὰς συκοφαντίας ζητοῦν δολίως νὰ ἐκβάξουν
κάτι τί ὅλα ταῦτα, τὰ ὅποια λαμβάνουν
αὐτοί, πρέπει νὰ λογίζωνται ὡς κλεμμένα.

3. Παρομοίως ἀμαρτάνουν εἰς ταύτην τὴν
ἐντολὴν καὶ οἱ ἄρχοντες ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι
γυμνόνουν τοὺς ὑπηκόους των, καὶ ἀρπάζουν
τὰ ὑπάρχοντα τῶν ἀδυνάτων ἢ τοὺς βιάζονται
νὰ τοὺς πωλήσουν ἐκεῖνο ὅπου δὲν θέλουν αὐ-
τοὶ νὰ πωλήσουν, ἢ νὰ τοὺς τὸ πωλήσουν εὐ-
θηνότερον ἢ μηχανεύονται δυνασικῶς νὰ ὑπο-
δουλόουν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἢ μετα-
χειρίζονται αὐτεξουσίως τὰ ξένα πράγματα.
Μὲ τούτους μετροῦνται καὶ ὅσοι ἀποβάλλουν
τοὺς ἀξίους ἀνθρώπους, καὶ προβιάζουν εἰς
ἀξίας τοὺς ἀναξίους καὶ ἀνεπιτηδεῖους· διότι
τοιουτοτρόπως ὑφεροῦν τοὺς ἀξίους, βλάπτουν
τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, καὶ προξενοῦν μεγάλην
ζημίαν εἰς τὸν δημόσιον θησαυρόν. Εἰς ἓνα λό-
γον κλέπτουν, καὶ ὡς κλέπται πρέπει νὰ νομί-
ζωνται, καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐκπλη-
ροῦν τὰ χρέη τοῦ ἐπαγγέλματός τους, ἢ τὰ
ἐκτελοῦν, ὅμως ἀμελῶς καὶ ἀπίσως. Καλή-
τερα εἶναι νὰ ἔχη τις ὀλίγον μὲ τιμὴν, παρὰ
πλοῦτον πολὺν μὲ ὄνομα κλέπτου καὶ ἀτίμου
ἀνθρώπου· ὅθεν καὶ συμπεραίνομεν ἀπὸ ὅλα

ταῦτα, ὅτι ἡ ὀγδόη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ μᾶς ὑποχρεώνει νὰ ἀποδίδωμεν τὸ δίκαιον εἰς τὸν καθένα, νὰ ἐπιτρέψωμεν τὸ ἀρπαγμένον, καὶ νὰ πληρώσωμεν τὴν ζημίαν καὶ ἀδικίαν ὅπου ἔγινε τοῦ πλησίον.

Ερ. Τί προσάξει ἡ ἐννάτη ἐντολή;

Απ. Θ'. Ἡ ἐννάτη ἐντολὴ προσάξει νὰ μὴν λέγωμεν ψεύματα· μήτε νὰ θλάπτωμεν τὸν πλησίον μὲ τὴν γλῶσσαν· καὶ διὰ τοῦτο καταδικάζονται ἀπὸ τὴν ἐντολὴν ταύτην γενικῶς ὅλοι οἱ ψεῦσαι· ὅλοι οἱ ψευδομάρτυρες, οἱ ψευδοκατήγοροι, καὶ συκοφάνται· οἱ ὅποιοι ὅλοι δικαίως ὀνομάζονται γένος διαβολικόν· καθότι ὁ Διάβολος εἶναι, κατὰ τὸ ὄνομα του, συκοφάντης, καὶ, κατὰ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ψεύτης, καὶ πατὴρ τοῦ ψεύδους· ὡσαύτως ἀμαρτάνουν ἐναντίον εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν καὶ ὅσοι περιπαίξουν ἓναν ἄλλον, ἢ τοῦ περιγελοῦν τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα τοῦ σώματος, ἢ τοῦ νοός του, διὰ νὰ τὸν θλάψουν, καὶ νὰ τοῦ δυσφημίσουν τὴν τιμὴν καὶ τὸ καλὸν ὄνομα· Διὰ νὰ μὴν παραβαίνωμεν λοιπὸν τὴν θείαν ταύτην ἐντολὴν πρέπει νὰ λέγωμεν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ὑπερασπιζώμεθα τοῦ καθενὸς τὴν τιμὴν.

Ερ. Τί προσάξει ἡ δεκάτη ἐντολή;

Απ. Γ'. Η δεκάτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ προσάξει ὄχι μόνον νὰ μὴν πράξωμεν τὸ κακὸν, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὸ φοβασθῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἔχωμεν καρδίαν καθαρὰν, νὰ μὴν θέλωμεν κακὸν εἰς κανένα, νὰ μὴν ἀκολουθῶμεν τὰ πάθημας, καὶ νὰ μὴν ἐπιθυμῶμεν ξένον πρᾶγμα.

Ερ. Τί συμπεραίνομεν ἀπὸ τὰ ὅσα εἶπαμεν;

Απ. Οτι αὐταὶ εἶναι αἱ ἅγαι τοῦ Θεοῦ ἐντολαί, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν ὡς κανόνα τῆς θεαρέσου διαγωγῆς. Καλότυχοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅσοι γυμνάζονται ἡμέραν καὶ νύκτα εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου! καὶ ἐξ ἐναντίας ἀλλοίμενον εἰς τοὺς καταφρονητάς τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ! Ἡ πρόσκαιρος τούτων ζωὴ εἶναι περισσότερον θάνατος παρά ζωὴ, καὶ ἡ δυστυχία τους εἶναι τόσον πλέον φρικτὴ, ὅσον δὲν παύει μὲ τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ θέλει παραδοθῆναι εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ νόμος, τὸν ὁποῖον ἐπαρέβηκαν, θέλει τοὺς καταδικάσει, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται.

Περὶ τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς.

Ερ. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τί ἄλλα μᾶς εἶναι ἀναγκαῖον;

Απ. Διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς θείας ἐντολάς μᾶς εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἡ συνεργοῦσα χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία αποκτᾶται, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ καλὰ, μὲ τὸ μέσον τῆς θερμῆς προσευχῆς.

Ερ. Τί εἶναι ἡ προσευχή;

Απ. Ἡ προσευχή εἶναι μία ὕψωσις τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς μας εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ αὐτὸν τὰ ψυχοφελῆ ἀγαθά. Πρέπει δὲ νὰ προσευχώμεθα ὄχι μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν μας, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς πατρίδος, διὰ τοὺς πολιτικούς διοικητάς μας, καὶ διὰ τοὺς Πνευματικούς Ποιμένας μας, διότι ἡ κοινὴ εὐτυχία εἶναι καὶ ἐδική μας.

Ερ. Διατί λέγεται Κυριακὴ προσευχή; καὶ τί μανθάνομεν ἀπ' αὐτήν;

Απ. Λέγεται Κυριακὴ προσευχή, διότι τὴν ἐδίδαξεν αὐτὸς ὁ Κύριός μας. Μανθάνομεν δὲ ἀπ' αὐτήν ὅλα ὅσα πρέπει νὰ ζητῶμεν μὲ

τὰς προσευχὰς μᾶς ἀπὸ τὸν πολυεὐσπλαγ-
χνον Θεόν.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ Κυριακὴ προσευχή;

Απ. Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Ἁγια-
σθήτω τὸ ὄνομάσου· Ελθέτω ἡ βασιλεία
σου· Γενηθήτω τὸ θέλημάσου, ὡς ἐν Οὐ-
ρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν
τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· Καὶ ἄφες
ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς
ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰ-
σενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. Ἀλλὰ ῥῦσαι
ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ
βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς
τοῦ αἰῶνα. Ἀμήν!

Ἡ προσευχὴ αὕτη τοῦ Κυρίου ἀγκαλὰ καὶ
εἶναι σαφῆς καθ' ἑαυτήν· δὲν θέλει εἶσαι ὅμως
ἀνωφελῆς μία πλατυτέρα ἔκθεσις τῶν νοη-
μάτων, τὰ ὅποια εἰς αὐτὴν ἐμπερικλείονται.

Ερ. Πῶς διαιρεῖται ἡ Κυριακὴ προσευχή,

Απ. Ἡ Κυριακὴ προσευχὴ διαιρεῖται εἰς προ-
οίμιον, εἰς ἑπτὰ αἰτήματα, καὶ εἰς ἐπί-
λογον.

Ερ. Ποῖον εἶναι τὸ προοίμιον; καὶ τί μᾶς
διδάσκει;

Απ. Α'. Τὸ προοίμιον εἶναι· Πάτερ ἡμῶν ὁ
ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Μὲ τὰ λόγια ταῦτα μᾶς
διδάσκει ὁ Σωτὴρ νὰ πλησιάζωμεν μὲ τὴν

προσευχὴν εἰς τὸν Θεὸν ὄχι ὡς δούλοι με φόβον, ἀλλὰ με θάρρος καθὼς τέκνα εἰς ἓνα πατέρα, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ κοινὸς πατὴρ, καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι ἡμεῖς οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν εἴμεθα ἀδελφοί.

Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ ἑπτὰ αἰτήματα; καὶ τί ζητοῦμεν με τὸ πρῶτον;

Απ. Β. Τὰ ἑπτὰ αἰτήματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1. Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐδῶ ζητοῦμεν νὰ ἀγιάζεται τοῦ Υψίστου Θεοῦ τὸ ὄνομα ἀπὸ ἡμᾶς καὶ διὰ μέσου ἐδικοῦ μας. Καὶ ἀπὸ ἡμᾶς μὲν ἀγιάζεται τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα, ὅταν ζῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς του καὶ κατὰ τὸ θέλημα του, διὰ μέσου δὲ ἐδικοῦ μας ἀγιάζεται, ὅταν μετὴν Θεάρετον πολιτείαν μας, καὶ μετὸ καλὸν μας παράδειγμα, παρακινουῦμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους νὰ δοξάζουν τὸν Οὐράνιον πατέρα.

Ερ. Τί παρακαλοῦμεν με τὸ δεύτερον;

Απ. 2. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· ἐδῶ παρακαλοῦμεν τὸν Κύριόν μας νὰ φανερώσῃ τὸ Εὐαγγέλιόν του εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ μᾶς ἀγιάσῃ ὅλους καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ τῆς Οὐρανίου του μακαριότητος.

Ερ. Τί μετὸ τρίτον;

Απ. 3. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν Οὐ-

ρανῶ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Μὲ τὸ αἶτημα τοῦ-
το τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐνδυναμώσῃ
διὰ νὰ ἐκπληροῦμεν πάντοτε καὶ εἰς ὅλα
τὸ θεῖον του θέλημα· καὶ καθὼς εἰς τὸν
Οὐρανὸν οἱ Ἄγγελοι τὸν δοξάζουν· οὕτω καὶ
ἡμεῖς εἰς τὴν γῆν νὰ τὸν δοξάζωμεν.

Ερ. Τὶ μὲ τὸ τέταρτον;

Απ. 4. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν
σήμερον. Εἰδὼ παρακαλοῦμεν τὸν Οὐράνιον
πατέρα νὰ μᾶς χαρίσῃ καθ' ἡμέραν ὅ,τι
μᾶς εἶναι ἀνάγκαῖον εἰς τὴν πρόσκαιρον
ταύτην ζωὴν, νὰ πληθύνῃ τοὺς καρπούς
τῆς γῆς, καὶ νὰ εὐλογῆσῃ τοὺς κόπους μας.

Ερ. Τὶ μὲ τὸ πέμπτον;

Απ. 5. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
Εἰς τοῦτο τὸ αἶτημα παρακαλοῦμεν τὸν
ἀγαθὸν Δημιουργόν μας νὰ συγχωρήσῃ εἰς
ἡμᾶς τὰς ἁμαρτίας μας διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ
καὶ μονογενοῦς Υἱοῦ του, τοῦ Κυρίου μας
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς καὶ ἡμεῖς θέλομεν
μετὰ χαρᾶς νὰ συγχωρῶμεν ὅσας ὑβρεῖς
καὶ ἀδικίας μᾶς ἐγίναν ἀπὸ ἄλλους.

Ερ. Τὶ μὲ τὸ ἕκτον;

Απ. 6. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασ-
μόν· τουτέσι, παρακαλοῦμεν τὸν παντοδύ-
ναμον Κύριον νὰ ἀποδιώξῃ ἀπὸ ἡμᾶς ὅλους

τοῦς κινδύνους, οἱ ὅποιοι ἠμποροῦν νὰ σαλεύσουν τὴν πίσιν μας καὶ τὴν ἐλπίδα μας εἰς αὐτόν.

Ερ. Τί μὲ τὸ ἔβδομον;

Απ. 7. Ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Διὰ τούτου τοῦ αἰτήματος τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ νὰ νικηθῶμεν ποτὲ ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τοῦ πονηροῦ διαβόλου, τοῦ κόσμου, καὶ τῆς σαρκὸς, ἀλλὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, καὶ ἀπὸ κάθε ἀφορμῆν, ἡ ὅποια, μᾶς σύρει εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Ερ. Ποῖος εἶναι ὁ ἐπίλογος τῆς Κυριακῆς προσευχῆς;

Απ. Γ'. Ἰδοὺ καὶ ὁ ἐπίλογος τῆς Κυριακῆς προσευχῆς. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν! Μὲ τὸν ἐπίλογον τοῦτον ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ Οὐράνιος πατήρ, ὡς Παντοδύναμος δύναται, καὶ ὡς Πανάγαθος θέλει νὰ μᾶς δώσῃ τὸ πᾶν ἀγαθόν καὶ διὰ τούτο ἡ δόξα νὰ δίδεται ὄχι εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ εἰς τὸ ὄνομάτου. Ἀμήν!

Τ Ε Λ Ο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000024012